

Správa o plnení úloh zahraničnej politiky Slovenskej republiky v roku 2012

Úvod

Naplnenie hlavných úloh zahraničnej politiky Slovenskej republiky v roku 2012 potvrdilo, napriek konaniu predčasných parlamentných volieb a zmene vlády, kontinuitu, ktorá je dlhodobo charakteristická pre vonkajšie vzťahy Slovenskej republiky. Pri konkretizácii akcentov a priorít došlo samozrejme po vytvorení novej vlády k určitému posunu ako v európskej, tak aj medzinárodnej agende. Prioritami zahraničnopolitických aktivít boli európska politika, ekonomická diplomacia a pomoc slovenským občanom v zahraničí.

V oblasti európskych politík v uplynulom roku dominovalo úsilie o stabilizáciu eurozóny. SR na európskej úrovni jasne prezentovala svoje pozície zdôrazňujúc vzájomnú solidaritu i vzájomnú zodpovednosť členských štátov a aktívne sa podieľala na tvorbe a prijímaní opatrení zameraných na obnovenie dôvery v euro. Pôsobenie SR v rámci EÚ bolo konštruktívne a zároveň obhajujúce národné záujmy.

Z pohľadu ekonomickej diplomacie možno označiť rok 2012 za rok jej posilnenia, zefektívnenia a predovšetkým zintenzívnenia spolupráce s podnikateľským prostredím. Na základe konzultácií so zástupcami podnikateľov bol pripravený nový návrh siete ekonomických diplomatov a tiež bola vytvorená Rada vlády pre podporu exportu a investícií.

V konzulárnej oblasti pokračovala SR v rozširovaní dostupnosti konzulárnych služieb, uzatváraní ďalších dohôd o zastupovaní pri vydávaní víz ako aj prijímaní opatrení na zefektívnenie ich poskytovania.

Slovenská republika sa na všetkých medzinárodných fórach aktívne zasadzovala za efektívne uplatňovanie multilateralizmu s cieľom hľadania spoločného riešenia krízových situácií na základe univerzálnych princípov medzinárodných vzťahov zakotvených v Charte Organizácie Spojených národov.

Európska politika

Európska politika patrí medzi kľúčové súčasti domácej i zahraničnej politiky SR. Popri posilnení právomocí rezortu so zámerom zefektívniť koordináciu európskych politík bol v roku 2012 na MZVaEZ SR obnovený post druhého štátneho tajomníka s agendou záležitostí Európskej únie. Rezort si dôsledne plnil úlohu koordinátora v oblasti európskej agendy na národnej úrovni, ktorá mu z posilnených právomocí vyplynula a prejavila sa aj na zmene názvu ministerstva.

EÚ má za sebou nesmierne turbulentný rok, v ktorom dominovali úsilie o dohody v záujme stabilizácie eurozóny, diskusie o budúcnosti EÚ, budúcim Viacročnom finančnom rámci, či riešení situácie na Blízkom východe.

SR bola aj v roku 2012 naďalej principiálnym a predvídateľným partnerom. Naše členstvo v eurozóne sa ukázalo ako kľúčové – SR je v najužšom integračnom jadre EÚ. Napriec politickým spektrom existuje v SR odhodlanie v ňom ostať i naďalej. Základnými vzájomne previazanými princípmi, na ktorých vytvárala SR svoje postoje, boli zodpovednosť a solidarita.

SR pristupovala k jednotlivým výzvam a úlohám zodpovedne, proeurópsky a vystupovala ako konštruktívny aktér v rámci eurozóny. SR v júni 2012 ratifikovala Zmluvu o založení Európskeho mechanizmu pre stabilitu a NR SR v decembri schválila prístupenie ku

Zmluve o stabilite, koordinácii a riadení v hospodárskej a menovej únii (tzv. fiškálnej zmluve).

V roku 2012 sa už štandardnou súčasťou riadenia hospodárskych politík EÚ stal Európsky semester, pričom nepretržite prebiehali ďalšie aktivity smerujúce k posilneniu hospodárskeho riadenia – aj keď do konca roka 2012 nebola dosiahnutá politická dohoda na tzv. two-packu, t. j. legislatívnom rámci posilňujúcom koordináciu fiškálnych politík. Okrem krátkodobejších opatrení, ktoré prispievali k stabilizácii hospodárstiev členských krajín EÚ, odštartovala pod taktovkou predsedu Európskej rady ambiciózná diskusia o posilnení hospodárskej a menovej únie a prehĺbení jej štyroch pilierov – finančnom (banková únia), fiškálnom, hospodárskom a politickom. Vzhľadom na náročnosť procesu a akútnosť problémov v EÚ bola pozornosť prioritne venovaná bankovej únii, kde sa za plnohodnotnej účasti SR podarilo sfinalizovať legislatívu týkajúcu sa jednej z jej ústredných súčastí – jednotného mechanizmu bankového dohľadu.

Dôležitou témou v roku 2012 boli rokovania o budúcom viacročnom finančnom rámci EÚ na roky 2014-2020 (VFR). SR pri rokovaní presadzovala ako svoje hlavné priority pokračovanie silnej politiky súdržnosti a zabezpečenie dostatočných prostriedkov na ďalší rozvoj regiónov Slovenska; reformu spoločnej poľnohospodárskej politiky zameranú na čo najrýchlejšie znižovanie rozdielov v úrovniach priamych platieb medzi členskými štátmi EÚ a pokračovanie primeranej finančnej pomoci EÚ na vyradovanie 2 blokov jadrovej elektrárne V1 Jaslovské Bohunice.

SR v rámci rokovaní o VFR koordinovala svoje pozície a vystupovala ako súčasť zoskupenia viacerých krajín, osobitne V4 a Skupiny priateľov politiky súdržnosti (SPPS). Pozíciu SR ako aktívneho hráča v rámci EÚ potvrdilo aj stretnutie predsedov vlád krajín SPPS v Bratislave 5. októbra, v rámci ktorého bola prijatá spoločná deklarácia, zdôrazňujúca význam silnej politiky súdržnosti ako kľúčového investičného nástroja na podporu rastu, zamestnanosti, redukcie disparít v rozvoji regiónov a členských štátov EÚ, ako aj posilňovanie vnútorného trhu EÚ. Rokovania o VFR majú aj politický rozmer – ich úspešné budúročné zavŕšenie dáva EÚ jednu z príležitostí k obnoveniu dôvery finančných trhov.

V priebehu roka sa ukázalo, že kroky vlády SR vrátane prijatého konsolidačného balíka viedli k pomerne stabilnému vývoju ekonomiky. Vláda Slovenskej republiky sa dôsledne venovala aj tzv. rastovej agende. Okrem skutočnosti, že na zasadnutí ER v júni 2012 bol prijatý Pakt pre rast a zamestnanosť, ktorého úlohou je stimulovať prijatie prorastovej legislatívy s cieľom tvoriť pracovné miesta a to tradičnými aj inovatívnymi nástrojmi, SR pristúpila v spolupráci s EK k ďalším opatreniam – konkrétne k realokácii finančných zdrojov v rámci Operačných programov s cieľom podporiť tvorbu pracovných miest s dôrazom na mladých ľudí. Celkovo sa na podporu malého a stredného podnikania a riešenia nezamestnanosti mladých ľudí podarilo vláde vyčleniť prostriedky vo výške 295 miliónov eur.

Vláda SR urobila prvé dôležité kroky smerom k príprave predsedníctva SR v Rade EÚ (SK PRES). Prijala kľúčové dokumenty, ktorých postupné napĺňanie povedie k pripravenosti SR zvládnuť v roku 2016 túto náročnú úlohu. Vláda schválila komplexný dokument stanovujúci rámec prípravy predsedníctva (Príprava predsedníctva SR v Rade Európskej únie v roku 2016 – základné východiská a aktuálne priority) a bol vytvorený poradný orgán vlády na úrovni štátnych tajomníkov - Medzirezortná koordinačná rada pre prípravu slovenského predsedníctva s cieľom zabezpečiť koordináciu hlavných úloh spojených s SK PRES, vrátane vnútornej prípravy jednotlivých rezortov. Vláda schválila Návrh personálneho obsadenia SZ SR pri EÚ v Bruseli pre prípravu a výkon predsedníctva SR v Rade Európskej únie v roku 2016, ktorý vytvára základný rámec pre budovanie predsedníckej štruktúry na každom rezorte

s ohľadom na jej priame prepojenie na zástupcov rezortu vyslaných na stále zastúpenie. Ďalším praktickým krokom k príprave personálnych kapacít na predsedníctvo bolo vytvorenie databázy zamestnancov a expertov, ktorá sa bude postupne transformovať do predsedníckeho korpusu. Vypracovaný bol tiež Národný program vzdelávania zamestnancov štátnej správy pre potreby predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v roku 2016. Na pôde MZVaEZ SR sa v priebehu roka uskutočnilo viacero konzultácií so zahraničnými partnermi zameraných na zdieľanie ich skúseností s prípravou predsedníctiev v Rade EÚ.

V oblasti Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) EÚ slovenská diplomacia podporovala úzku koordináciu zahraničných a bezpečnostných politik členských štátov EÚ. Za týmto účelom podporovala budovanie Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (EEAS) pod vedením vysokej predstaviteľky EÚ pre SZBP Catherine Ashtonovej. V roku 2012 sa slovenský diplomat Peter Zsoldos stal prvým slovenským vedúcim Delegácie EÚ v tretích krajinách, konkrétne v náročnej misii EÚ v Líbyi.

SR svojimi politickými postojmi a aktivitami prispela k posilňovaniu postavenia EÚ vo svete a upevňovaniu medzinárodnej bezpečnosti, čo bolo ohodnotené aj udelením Nobelovej ceny mieru za rok 2012 Európskej únii. EÚ bola aktívna najmä na západnom Balkáne, v Južnom a Východnom susedstve, na Blízkom východe, v krajinách Arabskej jari a v oblasti Sahelu a Afrického rohu.

Slovenská republika podporovala pokračovanie rozširovania EÚ ako zóny stability a prosperity napriek neľahkým vnútorným výzvam samotnej EÚ. SR intenzívne napomáhala kandidátskym krajinám a potenciálnym kandidátom v regióne západného Balkánu v ich reformnom a integračnom úsilí. Dbala pritom, aby aspiranti na členstvo v EÚ dôsledne plnili stanovené kritériá a podmienky. Pri hodnotení pokroku podporovala uplatňovanie individuálneho prístupu „podľa vlastných zásluh“ a princíp kondicionality.

Dotknutým krajinám západného Balkánu Slovenská republika poskytovala nielen politickú podporu, ale aj konkrétnu technickú pomoc prostredníctvom programov Centra pre odovzdávanie skúseností z integrácie a reforiem (CETIR) pri MZVaEZ SR a tiež s podporou jednotlivých ministerstiev. SR sa snažila podporovať tie domáce procesy, ktoré napomáhajú regionálnej spolupráci a realizácii európskej perspektívy.

V politike Východného partnerstva Slovenská republika bola jedným z lídrov diskusií o ďalšom smerovaní tohto kľúčového vektora zahraničnopolitického pôsobenia EÚ. Aktívne sa zapájala do diskusií o naplňovaní Cestovnej mapy pre Východné partnerstvo, ktorá bola prijatá v júli 2012. Zdôrazňovala princíp kondicionality („more for more“) a vychádzala z toho, že Východné partnerstvo je dlhodobým projektom s otvoreným koncom, ktorý nezakladá, avšak a priori ani nevylučuje budúce plnohodnotné členstvo v EÚ. SR konkrétnymi aktivitami s účasťou jednotlivých ministerstiev prispievala k odovzdávaniu transformačných skúseností vybraným prioritným partnerským krajinám v bilaterálnej dimenzii Východného partnerstva (Moldavsko, Ukrajina). V rámci Spoločenstva demokracií a Task Force Moldova sa Slovensko stalo spolupredsedníckou krajinou v sektorovej pracovnej skupine pre migráciu. Vzhľadom na nárast aktivít voči Moldavsku vláda SR rozhodla o otvorení zastupiteľského úradu v Kišiňove v roku 2013.

Bezpečnostná politika

Vonkajšie bezpečnostné prostredie SR bolo v roku 2012 v prvom rade determinované celkovou stabilitou v euroatlantickej oblasti. Pokračujúce nepokoje a nestabilita na periférii euroatlantického regiónu, predovšetkým v severnej Afrike a na Blízkom východe, vonkajšiu

bezpečnostnú situáciu Slovenska bezprostredne neovplyvnili a SR sa do ich riešenia zapájala najmä ako člen Európskej únie (EÚ) a Severoatlantickej aliancie (NATO).

SR sa aktívne podieľala na obsahovej príprave summitu NATO, ktorý sa konal v máji 2012 v Chicagu, ako aj na následnej implementácii jeho záverov. SR privítala schválenie obranného balíka obsahujúceho spôsobilosti, ktorými by mala Aliancia disponovať v nadchádzajúcom desaťročí, a tiež vyhlásenie dočasnej spôsobilosti protiraketovej obrany NATO. V rámci iniciatívy tzv. „inteligentnej obrany“, ktorej cieľom je čo najefektívnejšie vynakladať prostriedky na obranu, ohlásila SR zámer zapojiť sa do piatich mnohonárodných projektov budovania obranných spôsobilostí Aliancie. V tomto smere SR zároveň presadzovala čo najužšiu spoluprácu medzi NATO a EÚ.

S cieľom podporovať politiku otvorených dverí NATO sa SR spolu s ďalšími spojencami zasadila, aby sa v Chicagu konalo aj rokovanie na úrovni ministrov zahraničných vecí so štyrmi krajinami aspirujúcimi na členstvo v Aliancii. Záverečná deklarácia zo summitu v Chicagu vyslala pozitívny signál voči aspirantom, ktorý má tieto krajiny povzbudiť v ďalších reformách.

Aj v roku 2012 SR kladla veľký dôraz na spoluprácu Severoatlantickej aliancie s partnerskými krajinami. Úspešne sa pritom uchádzala o pozíciu Kontaktného veľvyslanectva NATO v Belehrade, ktorú bude vykonávať v rokoch 2013 až 2014.

V reakcii na množiace sa cezhraničné útoky zo Sýrie zmetanej vnútorným konfliktom na územie Turecka sa SR podieľala na rozhodnutí spojencov v rámci NATO rozmiestniť na území Turecka protiraketový systém Patriot s cieľom posilniť jeho obranyschopnosť proti prípadným útokom balistickými raketami.

V priebehu roka 2012 sa príslušníci Ozbrojených síl SR zúčastňovali na viacerých operáciách medzinárodného krízového manažmentu - dvoch operáciách pod velením NATO: operácia ISAF v Afganistane (277 vojakov), veliteľstvo NATO v Bosne a Hercegovine (1 vojak), dvoch operáciách a misiách pod velením EÚ: operácia EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine (35 vojakov), misia EUMM v Gruzínsku (2 policajti, 1 vojak, 1 civilný expert), ako aj na dvoch misiách OSN: UNFICYP na Cypre (159 vojakov) a pozorovateľská misia UNTSO v Izraeli a Sýrii (2 vojaci).¹

Prioritou bola operácia ISAF v Afganistane, kde SR naplánovala a čiastočne aj zrealizovala úpravu svojho príspevku v súvislosti s prebiehajúcim procesom odovzdávania zodpovednosti do rúk afganských orgánov. V priebehu roka sa znížil počet slovenských vojakov v operácii z 343 na 277. Sumou 1 mil. EUR prispela SR do rozvojového Programu národnej solidarity, pričom tento záväzok vyplynul z medzinárodnej konferencie o Afganistane, konanej v júli 2012 v Tokiu. SR tiež oznámila politické rozhodnutie prispieť v priebehu rokov 2015 – 2017 celkovou sumou 1,5 mil. USD na zabezpečenie udržateľnosti Afganských národných bezpečnostných síl.

SR aktívne vstupovala do diskusií o rozvoji Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ, primerane sa zapájala do jej civilných misií a vojenských operácií, ako aj do koncepčného rozvoja spôsobilostí krízového manažmentu. Civilní experti SR pôsobili v misiách a operáciách EÚ v Bosne a Hercegovine, Kosove, na moldavsko-ukrajinskej hranici, v Gruzínsku, Afganistane a na palestínskych územiach. Aj vďaka diplomatickému úsiliu SR sa opätovne podarilo predĺžiť mandát operácie EUFOR ALTHEA v Bosne a Hercegovine v plnom rozsahu, pričom od septembra 2012 SR prevzala vedúcu úlohu v Koordinačnom centre misie v Sarajeve.

¹ počty k 31.12.2012

V rámci rozvoja spôsobilostí krízového manažmentu EÚ, SR presadzovala čo najužšiu spoluprácu EÚ a NATO a podporovala hľadanie finančne čo najefektívnejších riešení budovania obranných kapacít v rámci iniciatívy „združovania a zdieľania“, pričom sa usilovala maximálne využiť potenciál regionálnej spolupráce, hlavne krajín Vyšehradskej skupiny (V4). V roku 2012 pokračovali práce na vytvorení Bojovej skupiny EÚ krajín V4, ktorá bude v pohotovosti v prvom polroku 2016.

SR spoločne s krajinami V4 spracovala iniciatívny dokument, ktorý prispel do diskusií o revízii procedúr krízového manažmentu EÚ. Počas roka 2012 SR presadzovala rozvoj komplexného prístupu EÚ, ktorý umožňuje efektívne využívať jej široké spektrum politických, bezpečnostných, ekonomických a rozvojových nástrojov pri pôsobení v medzinárodnom krízovom manažmente.

SR pokračovala v aktivitách zameraných na podporu témy reformy bezpečnostného sektora (SSR). V októbri spoluorganizovala v Nairobi zasadnutie na vysokej úrovni k výzvam pre SSR vo východnej Afrike. Z pozície predsedajúcej krajiny v decembri organizovala stretnutie Skupiny priateľov SSR v OSN v New Yorku. Počas stretnutia boli oficiálne prezentované integrované technické smernice k SSR, ktoré vznikli ako výsledok práce medziagentúrnej pracovnej skupiny k SSR. Rovnako SR podporila aktivity k téme SSR v Tunisku ako spolupredseda *Task Force Tunisia* v rámci Spoločenstva demokracií.

Pravidelne sa opakujúce podujatia, organizované v spolupráci s mimovládny sektorom, ako napríklad medzinárodná konferencia GLOBSEC 2012, Slovenské bezpečnostné fórum a ďalšie, prispeli k diskusií o slovenských prístupoch v oblasti bezpečnostnej politiky a k pozitívnej prezentácii Slovenska v medzinárodnom meradle.

Regionálna spolupráca a bilaterálne vzťahy

Rozvoj stykov so susednými krajinami a stredoeurópskej regionálnej spolupráce sa odvíjal v súlade s prvoradou dôležitosťou, ktorú tomuto vektoru svojich vzťahov Slovenská republika trvalo prikladá. V uplynulom období vzrástol význam vzájomnej prepojenosti regionálnych väzieb a celoeurópskych integračných procesov, ako aj severoatlantickej bezpečnostnej spolupráce. Po nástupe novej vlády SR sa bilaterálne vzťahy so susedmi vyznačovali mimoriadne vysokou intenzitou kontaktov s dôrazom na pragmatickú spoluprácu, ktorá sledovala posilňovanie regionálnej súdržnosti a bezpečnosti predovšetkým prostredníctvom projektov v oblastiach hospodárstva, energetickej a dopravnej infraštruktúry. Pri rozdielnom pohľade na niektoré otázky uprednostňujeme otvorený dialóg s našimi susedmi, preferujeme bilaterálne riešenia, nezaťažujeme zahraničných partnerov ani občanov.

Dlhodobou prioritným formátom regionálnej spolupráce Slovenskej republiky je skupina V4. Aj vďaka našim iniciatívam a prístupu vyšehradská spolupráca dosahuje jedno z najproduktívnejších období vo svojich vyše dvadsaťročných dejinách. V roku 2012 sa naša krajina podieľala na jej širokospektrálnych aktivitách v rámci českého a poľského predsedníctva. Dôraz bol kladený na ďalšie efektívne využívanie Vyšehradskej spolupráce ako najprirodzenejšieho konzultačného a koordinačného mechanizmu pre presadzovanie spoločných záujmov a cieľov v európskej agende (príprava budúceho viacročného finančného rámca – kohézna politika, rozširovanie – západný Balkán a Východné partnerstvo, bezpečnostná spolupráca) a na spoluprácu v kľúčových regionálnych agendách, upevňujúcich vnútornú súdržnosť regiónu (energetika a energetická bezpečnosť, doprava, obrana, občianska spoločnosť). Vzájomná dôvera medzi vyšehradskými partnermi dosahuje mimoriadne vysokú úroveň, čoho dôkazom je predovšetkým budovanie Bojovej skupiny V4 (V4 Battle group), ako aj projekty energetickej bezpečnosti. Rozvíja sa spolupráca vo formáte V4+

s jednotlivými krajinami, resp. zoskupeniami krajín. Za osobitný príspevok vyšehradského zoskupenia k realizácii strategických cieľov EÚ považujeme pravidelné stretnutia V4+ západný Balkán a V4+ krajiny Východného partnerstva. Úspešne sa začal realizovať nový program Medzinárodného vyšehradského fondu pre Východné partnerstvo.

Mimoriadne vysoká frekvencia kontaktov s **Českou republikou** na najvyššej i ďalších úrovniach potvrdila výnimočnú úroveň relácie a priniesla nové impulzy, ktoré sa premietli do historicky prvého spoločného rokovania vlád SR a ČR v októbri 2012 v Uherskom Hradišti a v Trenčíne. Okrem symboliky 20. výročia vzniku samostatných republík zasadnutie podčiarklo dôležitosť občianskych kontaktov, spolupráce v oblasti energetiky, vrátane jadrovej energie, dopravy, obrany a kultúry. Spoločná podpora rozvoju jadrovej energetiky bola vyjadrená oboma premiérmi počas zasadnutia Európskeho jadrového fóra v Bratislave. Predsedovia vlád na okružlom stole podnikateľských subjektov v Prahe podporili rozvoj ekonomicko-obchodnej spolupráce. Ochotu a pripravenosť k vzájomnej koordinácii a informovaniu sa o zahraničnej politike a agende EÚ potvrdilo 3. česko-slovenské diskusné fórum v Brne. Nové podnety prinieslo 15. zasadnutie medzivládnej komisie pre cezhraničnú spoluprácu. Vynikajúce vzťahy bez otvorených otázok potvrdila na záver roka oficiálna návšteva prezidenta SR I. Gašparoviča v ČR, posledná počas funkčného obdobia prezidenta V. Klauša.

Intenzívna a dynamická bola spolupráca s **Poľskou republikou**. Uskutočnili sa rokovania prezidentov, predsedov vlád i ministrov zahraničných vecí. Novým príspevkom k strategickému dialógu bolo 1. slovensko-poľské diskusné fórum. Dôraz bol naďalej kladený na spoluprácu v strategických oblastiach ako energetická bezpečnosť (intenčný list ministrov hospodárstva SR a PR o plynárenskom prepojení), obrana (stretnutie ministrov obrany) a cezhraničnej a regionálnej spolupráce (zasadnutie zmiešanej komisie, vytvorenie Európskeho zoskupenia územnej spolupráce s pracovným názvom TRITIA). Kontinuálne rástol význam PR ako obchodného a investičného partnera. Podpísané memorandum o zámere zväziť predloženie spoločnej kandidatúry Krakov/Tatry na zorganizovanie Zimných olympijských hier v roku 2022 by mohlo byť jedným z krokov, ktoré zvýšia medzinárodnú atraktivitu oboch našich krajín a prispievajú k rozvoju cestovného ruchu a budovaniu infraštruktúry v pohraničí.

Vo vzťahu k **Maďarsku** bol dôraz kladený na dosiahnutie pozitívnych výsledkov v oblasti hospodárskej spolupráce, dopravnej infraštruktúry a energetickej bezpečnosti (vytvorenie spoločného trhu s elektrickou energiou, začiatok budovania plynového prepojenia, cezhraničná spolupráca). Predseda vlády Slovenskej republiky uskutočnil dve pracovné návštevy Maďarska, počas ktorých bol okrem iného otvorený Slovenský dom v Mlynkoch financovaný vládami oboch krajín, bola podpísaná dohoda o výstavbe nového cestného mostu cez Dunaj v Komárne, uskutočnilo sa spoločné hospodárske fórum a bolo iniciované vytvorenie spoločnej slovensko-maďarskej obchodnej komory. K pragmatickému rozvoju bilaterálnych vzťahov prispela aj návšteva podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v Budapešti. Obnovila sa a intenzívne prebiehala práca zmiešaných komisií ako mechanizmu podporujúceho napĺňanie základnej zmluvy medzi našimi krajinami a riešenie problémových otázok. Začal sa slovensko-maďarský expertný dialóg medzi tímami právnikov o medzinárodnoprávnych aspektoch problematiky štátneho občianstva. Slovensko otvorilo na pôde zmiešanej komisie pre záležitosti menších otázku nedodržiavania bilaterálnej dohody o vzájomnej podpore národnostných menšín v oblasti školstva a kultúry podpísanej v roku 2003 zo strany Maďarska. V roku 2012 došlo k definitívnemu uzavretiu kauzy odopretia vstupu bývalému maďarskému prezidentovi L. Solyómovi na územie SR. Súdny dvor EÚ potvrdil, že SR neporušila právo EÚ odoprením vstupu L. Solyómovi na svoje územie.

Ďalej sa upevnili bilaterálne vzťahy s **Rakúskom**, a to aj vďaka intenzívnym kontaktom najvyšších ústavných činiteľov. Uskutočnila sa návšteva prezidenta Rakúskej republiky a predsedníčky rakúskeho parlamentu v Slovenskej republike a dôležitou súčasťou rozvoja dvojstranných stykov boli početné stretnutia ministrov zahraničných vecí a ďalších rezortných ministrov. Bilaterálny dialóg medzi našimi krajinami bol obohatený o mechanizmus pravidelných konzultácií rezortov zahraničných vecí. Vzhľadom na citlivosť otázky jadrovej energetiky v našich vzájomných vzťahoch Slovenská republika naďalej pokračovala v ústretovom prístupe a transparentnej komunikácii o tejto oblasti, vrátane bezpečnosti jadrovej energetiky. Kontinuálna pozornosť bola venovaná rozširovaniu regionálnej cezhraničnej spolupráce a budovaniu cezhraničnej infraštruktúry, v rámci ktorého bol do užívania slovenskej a rakúskej verejnosti odovzdaný Cyklomost slobody medzi Devínskou Novou Vsou a Schlosshofom.

V roku 2012 sa ďalej rozvíjal politický dialóg SR s **Ukrajinou**, aj keď jeho intenzita bola ovplyvnená parlamentnými voľbami v oboch krajinách. Uskutočnilo sa 11. zasadnutie Medzivládnej slovensko-ukrajinskej komisie pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru. SR sa zasadzovala za pokračovanie kontaktov EÚ s Ukrajinou, ako aj za stanovenie rámca vedúceho k podpísaniu asociačnej dohody. SR bola naďalej aktívna v odovzdávaní skúseností z predstupového a reformného procesu a realizácie reforiem zameraných na približovanie sa štandardom a hodnotovému rámcu EÚ. Pokračoval tiež projekt Národného konventu o EÚ na Ukrajine vytvárajúci platformu pre verejnú debatu o otázkach európskej integrácie na Ukrajine.

Témy bilaterálnych stretnutí s krajinami Európskej únie boli vo výraznej miere ovplyvnené aktuálnym dianím v rámci Európskej únie. Vysoká intenzita bilaterálnych vzťahov na pracovnej úrovni v roku 2012 vyústila do uskutočnenia viacerých návštev na najvyššej politickej úrovni. Trvalou aktuálnou témou bolo hľadanie riešenia krízy eurozóny, upevňovanie bilaterálnej spolupráce a podpora rastu obchodu a investícií.

Vývoj bilaterálnych vzťahov s **Nemeckou spolkovou republikou** v r. 2012 charakterizovali pravidelné stretnutia na najvyšších politických (návšteva predsedu vlády SR R. Fica v NSR) i pracovných úrovniach. Podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR M. Lajčák navštívil NSR ako druhú krajinu (po ČR) po nástupe do funkcie. Obojstranné návštevy štátnych tajomníkov ministerstiev zahraničných vecí SR a NSR napomohli udržaniu vysokej úrovne politických konzultácií. Osobitné postavenie NSR v európskej i hospodárskej politike SR potvrdila aj návšteva vicekancelára a ministra hospodárstva Nemeckej spolkovej republiky Ph. Röslera. K rozvoju spolupráce a posilneniu imidžu SR ako dynamickej, inovatívnej a otvorenej krajiny prispeli aj aktivity vo vybraných spolkových krajinách. V r. 2012 sa v SR uskutočnilo viacero ekonomických misií vedených členmi či predstaviteľmi krajinských vlád (Dolného Saska, Saska-Anhaltska a Bádenska-Wurttemberska).

Od nástupu novej francúzskej administratívy i od zvolenia prezidenta F. Hollanda sa vzájomné vzťahy našich krajín zintenzívnili. Vyvrcholením vzájomných bilaterálnych aktivít bola pracovná návšteva predsedu vlády R. Fica v Paríži, počas ktorej ho prijal prezident F. Hollande. Konkrétnym rámcom spolupráce oboch krajín bolo Strategické partnerstvo medzi Slovenskom a **Francúzskom**. V roku 2012 obidve strany začali s prípravou nového Akčného plánu spolupráce na roky 2013 – 2018, ktorý by mal byť podpísaný počas plánovanej návštevy prezidenta FR v SR v r. 2013. V ekonomickej oblasti sme kládli dôraz na zintenzívnenie ekonomických vzťahov so zámerom napomôcť zvyšovaniu domácej zamestnanosti a exportu. Osobitný dôraz bol venovaný rozvoju spolupráce s FR v oblasti

civilného využívania jadrovej energie. Zintenzívnila sa spolupráca aj v kultúrnej sfére v súvislosti s prípravou na Európske hlavné mesto kultúry, ktorými sú v roku 2013 Košice a Marseille.

Spolupráca SR so **Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska** bola primárne zameraná na zintenzívnenie vzájomného dialógu v oblasti aktuálneho stavu stabilizácie situácie v eurozóne a naštartovanie hospodárskeho rastu. Konanie Letných olympijských a paralympijských hier v Londýne v roku 2012 napomohlo zviditeľneniu Slovenska vďaka účasti úspešných slovenských športovcov, ale aj vďaka aktivitám zameraným na hospodársku a kultúrnu prezentáciu SR.

Vzájomný dialóg na politickej a expertnej úrovni s **Taliankou republikou** sa v roku 2012 koncentroval predovšetkým na koordináciu pozícií a hľadanie spoločných riešení v rámci EÚ. Uskutočnili sa odborné konzultácie rezortu financií s IT partnermi zamerané na boj proti daňovým únikom a konzultácie rezortov obrany, zamerané na posilnenie bilaterálnej spolupráce vo vojenskej oblasti. Mimoriadne intenzívna bola spolupráca na parlamentnej úrovni, čo potvrdila aj oficiálna návšteva predsedu NR SR, Zahraničného výboru, Výboru pre európske záležitosti a Výboru pre verejnú správu a regionálny rozvoj v Ríme a návšteva IT poslancov a senátorov zo skupiny taliansko-slovenského priateľstva v SR. Rad prezentačno-propagačných aktivít bol sústredený na aktívne vyhľadávanie a podporu prílevu IT priamych zahraničných investícií, transferu know-how a vzájomného obchodu.

Najvýznamnejším momentom v rozvoji dvojstrannej spolupráce s **Holandskom** v roku 2012 bolo uskutočnenie oficiálnej návštevy prezidenta SR I. Gašparoviča v Holandskom kráľovstve, ktorá potvrdila vysokú úroveň bilaterálnych vzťahov a obojstranný záujem o ich ďalší rozvoj. Zároveň identifikovala holandský model organizovania výskumno-vývojových aktivít, hlavný stimul ekonomického rastu a znalostnej ekonomiky, ako rozhodujúcu oblasť spoločných aktivít do budúcnosti. Potenciál vzájomnej slovensko-holandskej spolupráce dokumentujú aj možnosti spoločného postupu pri manažmente vôd, či pri výchove odborníkov pre automobilový priemysel.

V rámci vzájomných vzťahov sa v roku 2012 postoj SR a **Španielska** podarilo zblížiť vo všetkých dôležitých otázkach politik EÚ v rámci diskusií o VFR 2014 - 2020. Aj s príspevom troch investičných road-show a viacerých regionálnych prezentácií o ekonomických príležitostiach v SR sa podarilo rozšíriť výrobu viacerých španielskych investorov v SR, realizovať novú investíciu Železiarní Podbrezová v Sant Ramone v Katalánsku, ako aj presadiť zaradenie SR do ponuky vybraných cestovných kancelárií.

Bilaterálna úroveň vzťahov s **Portugalskom** bola v mnohých ohľadoch neoddeliteľne prepojená na dianie v širších súvislostiach, najmä v rámci EÚ a osobitne eurozóny, čoho potvrdením bola aj účasť predsedu vlády PT P. Coelho na stretnutí Skupiny priateľov kohézie v Bratislave. Na prvom zasadnutí Slovensko-portugalského zmiešaného hospodárskeho výboru v Lisabone, ktoré sa uskutočnilo na základe dohody medzi Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou a Asociáciou priemyslu Portugalska, bola dohodnutá partnerská spolupráca pri organizovaní podnikateľských misií na Balkán, východoeurópske trhy a do afrických krajín s portugalským úradným jazykom.

SR pokračovalo v hľadaní prienikových pozícií so **Švédskom** v oblasti aktuálnych záležitostí európskej agendy, vzťahov ku krajinám Východného partnerstva a západného Balkánu. V rámci EÚ najmä s dôrazom na pokračujúce úsilie o stabilizáciu ekonomickej situácie v Európe prostredníctvom posilňovania rastu, konkurencieschopnosti a jednotného trhu a na rokovania k budúcemu viacročnému finančnému rámcu.

SR sa aj v kontexte zložitej globálnej ekonomickej situácie naďalej systémovo zameriavala na využívanie a prenos špičkových **dánskych poznatkov** a skúseností z hľadiska budovania znalostnej ekonomiky na Slovensku, čo potvrdil aj priebeh Slovensko-dánskeho inovačného a obchodného fóra, ktoré bolo súčasťou historicky prvej štátnej návštevy prezidenta SR v Dánsku. V rámci rokovaní bol potvrdený záujem SR pokračovať v preberaní na Slovensku využiteľných poznatkov Dánskeho kráľovstva, ktoré je lídrom v oblasti inovácií, zelených technológií, budovaní sociálneho štátu, udržateľného rozvoja, kvality podnikateľského prostredia, sektoru služieb a informatiky.

Dynamika **slovensko-fínskeho dialógu** bola aj v r.2012 na primeranej úrovni (oficiálna návšteva predsedu fínskeho parlamentu E. Heinäluomu v SR; pracovná návšteva premiéra R. Fica a ministra školstva D. Čaploviča vo Fínsku; rokovanie ministrov ZV na okraj summitu NATO, konzultácie na odbornej úrovni). SR sa koncentrovala na využitie potenciálu Fínska ako vedúcej krajiny v oblasti nových špičkových technológií, inovácií a zavádzania výsledkov výskumu do hospodárskej praxe.

Zahraničná politika SR vo vzťahu **k Švajčiarskej konfederácii** bola v roku 2012 charakterizovaná úsilím o zintenzívnenie bilaterálnych vzťahov a prehĺbenie vzájomnej spolupráce s dôrazom na ekonomickú oblasť. Najvýznamnejšou udalosťou v bilaterálnych vzťahoch SR a Švajčiarska v roku 2012 bola návšteva prezidenta SR v Berne, Zürichu a Ženeve a návšteva premiérky Švajčiarska v SR.

V roku 2012 boli politické vzťahy medzi SR a **USA** na vysokej úrovni a kľúčová politická relácia si udržala vysokú intenzitu a frekvenciu. Medzivládny dialóg prebiehal na viacerých úrovniach. Odrazom vysokej kvality bilaterálnej relácie bola predovšetkým júlová návšteva podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR M. Lajčáka vo Washingtone. Ako mimoriadne úspešnú možno v uvedenom období hodnotiť parlamentnú dimenziu spolupráce, ktorá sa odrazila v zvýšenej frekvencii návštev amerických kongresmanov v SR. Počas stretnutí s US partnermi bola konštatovaná vynikajúca úroveň dvostranných vzťahov. Význam aktívneho angažovania sa SR a plnenia si záväzkov v rámci NATO bol ocenený počas všetkých bilaterálnych návštev, ako aj na summite NATO v Chicagu. Americkí partneri vysoko oceňujú angažovanie sa SR v Afganistane a odovzdávanie skúseností SR s tranzíciou k demokracii s krajinami západného Balkánu, východnej Európy a severnej Afriky. Zvlášť v kontexte arabskej jari, USA akcentovali cennú úlohu, ktorú môžu zohrať „postkomunistické krajiny“ v podpore transformácie týchto krajín a ocenili angažovanosť SR v rámci Task Force Tunisko Spoločenstva demokracií.

Vo vzťahu ku **Kanade** bola zvýšená pozornosť venovaná rokovaniam o Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohode (CETA). CETA by mala prispieť k výraznejšiemu rastu obchodnej výmeny medzi SR a Kanadou a zároveň podporiť rozvoj investičných aktivít kanadských firiem v SR. Jej pozitívny prínos sa očakáva aj v oblasti spoločnej realizácie projektov aplikovaného výskumu, vývoja a inovácií.

Formovanie vzťahov s **Ruskou federáciou** bolo a zostáva rámcované cieľom budovania strategického partnerstva medzi EÚ a jej najväčším východným susedom. Slovenská republika sa zasadzovala za otvorený dialóg s Moskvou a formovanie partnerstva, ktoré bude zbavené predsudkov a založené na konkrétnych projektoch a výsledkoch. Po parlamentných voľbách na Slovensku a prezidentských voľbách v Rusku došlo v slovensko-ruskej bilaterálnej relácii k nadviazaniu na dovtedajší politický dialóg. V decembri sa uskutočnila návšteva podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR M. Lajčáka v Moskve, počas ktorej boli vyhodnotené vektory ďalšieho rozvoja spolupráce a stimulácie podnikateľských aktivít, s dôrazom na ekonomicky perspektívne regióny Ruska.

Pokračovala príprava zasadnutia Medzivládnej komisie pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu, ktoré sa uskutoční začiatkom roku 2013.

Vo vzťahu k **Bielorusku** vychádzala Slovenská republika predovšetkým z politiky EÚ voči tejto krajine. Rozvoj vzťahov bol a zostáva limitovaný dynamikou vnútropolitického vývoja, porušovaním ľudských práv, existenciou politických väzňov. Slovenská republika sa preto snažila pôsobiť v oblastiach, ktoré môžu prispieť k budovaniu občianskej spoločnosti a reformnému procesu v Bielorusku.

Zahraničná politika SR k západnému Balkánu bola v roku 2012 zameraná na podporu integračného úsilia krajín regiónu a odovzdávanie skúseností SR s procesmi transformácie a integrácie. Intenzívna bilaterálna spolupráca sa prejavila aj v celom rade návštev štátnych predstaviteľov SR v regióne. Prezident SR navštívil Chorvátsko, Bosnu a Hercegovinu, prijal chorvátskeho prezidenta a uskutočnil stretnutie so srbským a albánskym prezidentom na okraj 67. VZ OSN. Podpredseda vlády SR a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR M. Lajčák navštívil Chorvátsko, Srbsko, Čiernu Horu, Macedónsko a Bosnu a Hercegovinu a so svojimi balkánskymi partnermi uskutočnil bilaterálne stretnutia aj v rámci viacerých medzinárodných multilaterálnych fór. Rozvíjali sa i bilaterálne vzťahy s Tureckom, vrátane spolupráce pri riešení regionálnych výziev a v oblasti inovačných technológií.

V vzťahoch s **Chorvátskom** sa SR zamerala na podporu v záverečných fázach prístupového procesu do EÚ. Je viac ako symbolické, že Slovenská republika ako prvý z členských štátov EÚ ratifikovala príslušnú prístupovú zmluvu.

Slovenská diplomacia sa zasadzovala za otvorenie prístupových rokovaní s **Čiernou Horou**. Pokračovala v projektoch zameraných na podporu reformného a integračného procesu krajiny prostredníctvom viacerých aktivít v oblasti posilňovania právneho štátu a informovania verejnosti o vybraných aspektoch členstva v euroatlantických integračných zoskupeniach (projekt „Speaking Tours“).

Vo vzťahu k **Srbsku** Slovensko podporilo udelenie štatútu krajiny kandidujúcej na vstup do EÚ. V súvislosti s **Kosovom**, ktoré Slovenská republika neuznáva ako suverénnu krajinu, boli podporené tie iniciatívy, ktoré sú v súlade s európskou perspektívou regiónu. Prvé konkrétne a pozitívne výsledky komunikácie medzi Belehradom a Prištinou prispeli u zúčastnených strán k upevneniu presvedčenia, že priamy dialóg nemá reálnu alternatívu.

Slovenská republika podporovala reformné úsilie **Macedónska** a zasadzovala sa za posunutie krajiny smerom k prístupovým rokovaniam. Na príslušných fórach zdôrazňovala, že otázka názvu krajiny by nemala blokovat' tento krok. 19. 11. 2012 bolo v Bratislave podpísané Memorandum o hospodárskej spolupráci medzi Ministerstvom hospodárstva SR a Ministerstvom hospodárstva Macedónska s cieľom posilnenia hospodárskej spolupráce na čo najširšom základe vo všetkých oblastiach.

Tradičným partnerom SR na Blízkom a Strednom východe bol aj v uplynulom roku Štát **Izrael**. Aktívny dialóg vytváral priestor pre prehĺbenie spolupráce popri bezpečnostnom a politickom sektore i v ekonomickej oblasti. 12.11.2012 bolo v Tel Avive podpísané medzi Ministerstvom hospodárstva SR a Ministerstvom priemyslu, obchodu a práce Izraela Spoločné vyhlásenie týkajúce sa spolupráce v sektore súkromného priemyselného výskumu a vývoja. Smerom k Palestínskej národnej samospráve SR pokračovala v podpore rozvoja inštitúcií palestínskej štátnosti, ekonomickej udržateľnosti a vzdelanosti, pričom boli identifikované možnosti mikrograntov a poskytnuté štipendiá na VŠ v SR. V problematike

mierového procesu sa SR usilovala o jeho aktívnu podporu v rámci hľadania spoločných pozícií EÚ, s cieľom obnoviť priame mierové rokovania a predísť nekonštruktívnemu kruhu akcií a reakcií.

Pre ozbrojený konflikt medzi silami sýrskeho režimu a opozičnými povstalcami bol zastupiteľský úrad SR v Damasku v marci dočasne uzatvorený a od apríla bolo v Bejrúte zriadené jeho detašované pracovisko. Slovensko podporilo misie osobitných vyslancov OSN a Ligy arabských štátov (LAŠ) v **Sýrii** s cieľom zastaviť počty obetí a deštrukciu materiálnych hodnôt v krajine a plne participovalo na krokoch a sankciách EÚ voči sýrskemu režimu v záujme posilnenia jeho izolácie. Svoje aktivity orientovalo na podporu sýrskeho opozičného hnutia a fórum Priateľov sýrskeho ľudu. Slovensko sa aktívne podieľalo aj na úsilí medzinárodného spoločenstva o zlepšenie humanitárnej situácie sýrskych utečencov v susedných krajinách.

Kľúčovým momentom spolupráce s partnermi v arabskom svete boli **transformačné zmeny po odstránení autokratických režimov**. SR primerane využívala možnosť prispieť k prechodu južných susedov EÚ k inkluzívnej demokracii. V spolupráci s Holandskom SR koordinuje činnosť pracovnej skupiny k **Tunisku** zriadenej v rámci iniciatívy Spoločenstva demokracií. Vo vzťahu k ďalším krajinám Maghrebu bol dôraz na obchodno-ekonomickej dimenzii diplomacie. V r. 2012 došlo k výraznému nárastu slovenského exportu do **Alžírka**.

Turbulentný vnútropolitický vývoj v **Egypte**, spojený s poklesom bezpečnosti a konštituovaním nových štátnych orgánov, neumožňoval naplniť zámery voči kľúčovej krajine severnej Afriky. Napriek tomu sa dosiahlo podstatné zvýšenie nášho vývozu do Egypta.

Základným cieľom zahraničnej politiky SR vo vzťahu k **Latinskej Amerike a Karibiku (LAC)** v roku 2012 bolo presadzovanie záujmov SR v hospodárskej oblasti a hľadanie nových možností oživenia vzťahov s týmto dynamicky sa rozvíjajúcim a perspektívnym regiónom. Hlavná pozornosť bola sústredená predovšetkým na rozširovanie obchodno-ekonomickej spolupráce, zachovanie rastového proexportného potenciálu teritórií pre slovenský vývoz, aktívnej podpore projektov slovenských podnikateľských subjektov v regióne, ako aj ďalšiemu rozširovaniu siete honorárnych konzulátov. V priebehu roka sa uskutočnilo viacero podnikateľských misií z a do regiónu. V novembri 2012 sa uskutočnila aj návšteva štátnych tajomníkov Ministerstva hospodárstva SR a Ministerstva financií SR na Kube pri príležitosti obchodného veľtrhu v Havane. Bolo podpísané Memorandum o spolupráci medzi rezortmi hospodárstva SR a Kuby, ktoré postavilo základ pre ešte intenzívnejšiu spoluprácu v oblasti energetiky. Významnou platformou na rozvoj vzťahov s Latinskou Amerikou bola pre SR spolupráca prostredníctvom EÚ.

Zahraničnopolitické pôsobenie SR voči Ázii za rok 2012 vychádzalo z rastúceho významu tohto regiónu. Slovensko sa zameriavalo na potenciál našich tradičných partnerov, rýchlorastúcich svetových trhov a vyhľadávanie nových ekonomických možností. Aktivity smerovali na skvalitňovanie politického dialógu, ktorý je základným predpokladom na prehĺbenie a rozvoj ekonomickej spolupráce v Ázii, a to predovšetkým s najvýznamnejšími krajinami ako **Japonskom** – návšteva prezidenta SR, **Čínou** – stretnutie predsedov vlád vo Varšave, konzultácie na úrovni štátnych tajomníkov a návšteva ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR, **Indiou** – konzultácie na úrovni štátnych tajomníkov, **Kórejskou republikou** – rokovania ministrov zahraničných vecí a konzultácie na úrovni politických generálnych riaditeľov ministerstiev zahraničných vecí, **Indonéziou** – návšteva ministra koordinátora pre ekonomické záležitosti Indonézie v SR a rokovania podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR s partnerom Indonézie a **Vietnamom** – rokovania s námestníčkou ministra ZV Vietnamu.

S **Austráliou** pokračovala spolupráca, ako so spoľahlivým partnerom NATO a v rámci boja proti terorizmu v mierovej misii v Afganistane.

V relácii k **Iraku** pokračovalo rozširovanie vzťahov so zameraním na využívanie ekonomických príležitostí.

Pokračoval pozitívny trend obchodnej výmeny s krajinami **Arabského polostrova**, predovšetkým so **Saudskou Arábiou** a so **Spojenými arabskými emirátmi**. Došlo k intenzifikácii bilaterálnych stykov s Kuvajtom, obnoveniu dialógu na parlamentnej úrovni a k pokroku pri budovaní zmluvno-právnej základne.

Pevným elementom zahraničnej politiky SR v regióne bolo sledovanie vývoja v hodnotových oblastiach a dôsledné **uplatňovanie sankcií prijatých EÚ** voči **Sýrii** a **Íranu** v súvislosti s jeho netransparentným jadrovým programom a nedodržiavaním ľudských práv, kde sme v rámci EÚ v uplynulom roku výrazne posilnili reštriktívne opatrenia. SR venovala pozornosť tranzícii v **Afganistane**, kde aj v roku 2012 participovala svojim vojenským a rozvojovým segmentom na medzinárodnom úsilí krajinu stabilizovať.

K prioritám zahraničnej politiky SR na rok 2012 vo vzťahu ku krajinám **subsaharskej Afriky** patrilo popri udržiavaní politického dialógu i presadzovanie hospodárskych a obchodných záujmov SR, vrátane priamej spolupráce obchodno-ekonomických subjektov. V r. 2012 došlo k zintenzívneniu bilaterálnych stykov s **Kenkou republikou**. Významnú pridanú hodnotu vzájomných vzťahov s krajinami subsaharskej Afriky naďalej predstavovalo poskytovanie oficiálnej rozvojovej pomoci SR - v novembri 2012 sa uskutočnilo **Slovenské rozvojové fórum v Nairobi** za účasti štátneho tajomníka MZVaEZ SR Petra Buriana.

Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc.

Slovenská oficiálna rozvojová pomoc (ODA) kládla v roku 2012 dôraz na posilnenie inkluzívneho rozvoja partnerských krajín. Boli tiež posilnené kapacity národného systému rozvojovej spolupráce, zohľadňujúc odporúčania hodnotiacej správy Výboru pre rozvojovú pomoc Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (DAC/OECD) a princípy efektívnosti ODA.

V roku 2012 sa rozvojová spolupráca zameriavala na postupné znižovanie počtu prioritných krajín a sektorového zamerania ODA SR. ODA sa poskytovala programovým krajinám - Afganistan, Južný Sudán, Keňa; krajinám západného Balkánu (Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Macedónsko, Srbsko), krajinám Východného partnerstva EÚ (Bielorusko, Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina) a krajinám Južného partnerstva (Egypt, Tunisko).

Základné sektorové priority slovenskej ODA v roku 2012 boli cielené na budovanie demokracie, rozvoj infraštruktúry (zdravotníctvo, vzdelanie), ochranu prírody, klimatické zmeny a rozvoj pôdohospodárstva. Prierezové priority boli zamerané na rodovú rovnosť a dobrú správu vecí verejných.

MZVaEZ SR presadzovalo zvyšovanie kvality poskytovanej rozvojovej pomoci, jej efektívnosť a transparentnosť. V rámci agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) v roku 2012 prebehol audit fungovania efektívnosti a hospodárnosti poskytovania ODA.

Vedením MZVaEZ SR bola schválená Konceptcia zapájania podnikateľských subjektov do rozvojovej spolupráce SR. Koncom roku bolo v Keni organizované Slovenské rozvojové fórum za účasti zástupcov MZVaEZ SR, MH SR ako aj slovenských

podnikateľských subjektov. Záujmom je taktiež podporiť spoluprácu s miestnou samosprávou a účinnejšie zapájanie slovenských subjektov do využívania nástrojov EÚ.

Na základe Memoranda o porozumení MZVaEZ SR rozvíjalo intenzívne kontakty s Platformou mimovládnych rozvojových organizácií, v spolupráci s ktorou sa priebežne pripravujú programové dokumenty (Country Strategy Papers) v programových krajinách (Afganistan, Južný Sudán, Keňa).

V roku 2012 boli schválené Opatrenia na skvalitnenie výberu projektov rozvojovej spolupráce SR. Zvýšená pozornosť bola venovaná monitorovaniu a hodnoteniu projektov oficiálnej rozvojovej pomoci SR a s tým účelom boli realizované monitorovacie a hodnotiace misie v partnerských krajinách (Keňa, Mongolsko, Gruzínsko).

Spôsoby poskytovania bilaterálnej ODA SR sa v roku 2012 stabilizovali vo forme finančnej podpory projektov, poskytovania finančných príspevkov - mikrograntov, podpory aktivít prostredníctvom programu CETIR (odovzdávanie skúseností z transformácie a integrácie – študijné pobyty), poskytovania technickej asistencie partnerským krajinám v oblasti reforiem, udeľovania štipendií a podpory dobrovoľníkov. V záujme podpory postkonfliktnej obnovy Afganistanu MZVaEZ SR schválilo mimoriadny príspevok do Národného programu solidarity Afganistanu vo výške 1 mil. €. SR tiež pokračovala v implementácii Národnej stratégie na globálne vzdelávanie na roky 2012 – 2016.

V rámci multilaterálnej rozvojovej pomoci v roku 2012 boli spôsoby poskytovania ODA SR vo forme príspevkov do medzinárodných finančných inštitúcií ako napr. skupina Svetovej banky – Medzinárodné združenie pre rozvoj, v rámci ktorého príspevky prispievajú k dosiahnutiu Miléniových rozvojových cieľov, príspevky do Medzinárodného menového fondu (MMF), ktoré predstavujú finančnú podporu krajinám s nízkymi príjmami za zvýhodnených podmienok a poskytnutie záruky v prospech Európskej investičnej banky (EIB) na investičné projekty v štátoch Afriky, Karibiku a Tichomoriam a v zámorských krajinách a územiach.

Vzhľadom na limitované finančné prostriedky sa SR v roku 2012 snažila o hľadanie synergií s inými donormi. SR je zapojená do Spoločného programovania EÚ pre Južný Sudán, do iniciatívy USA „Emerging Donors Challenge Fund“ a spoločného projektu V4 v Moldavsku.

V oblasti humanitárnej pomoci MZVaEZ SR úzko spolupracovalo s Ministerstvom vnútra SR (MV SR). Finančná humanitárna pomoc v roku 2012 (138.000 €) bola zameraná na riešenie akútnej krízy utečencov zo Sýrie, ale aj na odstraňovanie dlhodobých problémov obetí dávnejších kríz (príspevok do Výboru pre nezvestné osoby na Cypre, príspevok do Fondu pre vysídencov na Balkáne/Sarajevský proces). MV SR poskytlo materiálnu pomoc v sume 170.000 €. SR tiež poskytovala pomoc pri riešení prírodných katastrof a iných mimoriadnych udalostí vo forme vysielania vhodných záchranných zložiek.

MZVaEZ SR v roku 2012 pokračovalo v spolupráci s MF SR vo vytváraní formálnych podmienok pre dobudovanie a spustenie štatistického a informačného systému rozvojovej pomoci SR v zmysle medzinárodných záväzkov s cieľom zlepšiť evidenciu, štatistické výkazníctvo, posilniť transparentnosť a zvýšiť kvalitu programovania ODA SR.

SR pokračovala v rozširovaní zmluvno-právnej základe s partnerskými krajinami. V máji 2012 bola schválená dohoda o rozvojovej spolupráci s Čiernou Horou. Partnerským krajinám Bosne a Hercegovine, Macedónsku a Ukrajine boli predložené zmluvy na pripomenkovanie. Príprava dohody o rozvojovej spolupráci s Macedónskom je vo finálnej fáze a na politickej úrovni bolo podpísané Memorandum o porozumení s Afganistanom. Začala sa tiež príprava dohody o rozvojovej spolupráci s Mongolskom.

Slovenská republika sa aktívne podieľala na aktivitách EÚ zameraných na posilnenie mechanizmu pomoci rozvojovým a najmenej rozvinutým krajinám v oblasti obchodu v rámci iniciatívy „Aid for Trade“ v zmysle aktualizovanej Strednodobej stratégie oficiálnej rozvojovej pomoci SR na roky 2009 - 2013.

3. – 4. októbra 2012 sa v Bratislave konala hodnotiaca konferencia OECD pod záštitou predsedu Výboru pre rozvojovú pomoc (DAC) OECD s cieľom vyhodnotiť plnenie odporúčaní OECD v oblasti poskytovania ODA SR. SR na tejto konferencii dostala pozvanie uchádzať sa o členstvo v DAC.

Ekonomická diplomacia

V podmienkach rýchlo sa rozvíjajúcej globalizácie na jednej strane a veľkej miery otvorenosti slovenskej ekonomiky na strane druhej je budúcnosť a prosperita SR stále viac závislá od schopnosti čo najlepšie presadzovať svoje obchodno-ekonomické záujmy vo svete. Kľúčovú úlohu v tomto smere má ekonomická diplomacia.

MZVaEZ SR, ktoré je zodpovedné za výsledky economickej diplomacie a koordináciu všetkých aktivít v oblasti vonkajších ekonomických vzťahov úzko spolupracovalo so všetkými štátnymi subjektmi, ako aj podnikateľskými subjektmi, participujúcimi na dosahovaní cieľov economickej diplomacie s cieľom konsolidovať koordinačný mechanizmus a zabezpečiť potrebnú súčinnosť všetkých komponentov economickej diplomacie.

Slovenská ekonomická diplomacia disponuje sieťou zastupiteľských úradov v zahraničí. S jej pomocou začali procesy zbierania a vyhodnocovania informácií potrebných na prijímanie rozhodnutí v otázkach rozvíjania už jestvujúcich a nadväzovania nových kontaktov s podnikateľskými subjektmi v zahraničí, ktoré by do budúcnosti mohli zabezpečiť väčšiu mieru diverzifikácie obchodno-ekonomických vzťahov a ich vyššiu dynamiku.

Novela kompetenčného zákona v októbri 2012 viedla k posilneniu kompetencie MZVaEZ SR pri zabezpečovaní koordinácie pri presadzovaní obchodno-ekonomických záujmov Slovenskej republiky a jednotnej prezentácie SR v zahraničí. Ekonomická diplomacia sa transformovala na službu podnikateľskej verejnosti, zefektívnil sa systém komunikácie ekonomických diplomatov s podnikateľskými subjektmi a organizáciami v SR.

MZVaEZ SR nastavilo model economickej diplomacie, nadviazalo intenzívny dialóg so zástupcami podnikateľského prostredia v SR, (tzv. okrúhly stôl MZVaEZ SR a 15 predstaviteľov najvýznamnejších slovenských ekonomických inštitúcií, zväzov a združení) a jeho výsledky premietlo do rozmiestnenia ekonomických diplomatov v sieti zastupiteľských úradov SR - ekonomickí diplomati boli vrátení do krajín, kde sa koncentruje slovenský zahraničný obchod a investičný potenciál.

Podpísaním memoranda o spolupráci pri plnení úloh economickej diplomacie medzi MZVaEZ SR a MH SR sa upravila spolupráca oboch inštitúcií. Osobitne treba zmieniť spoluprácu pri organizovaní medzivládnych zmiešaných komisií pre hospodársku spoluprácu a organizovaní podnikateľských misií. V 2. polroku 2012 sa uskutočnilo šesť zasadnutí zmiešaných komisií s účasťou podnikateľských subjektov a osem podnikateľských misií. Súčasťou tejto spolupráce sú aj aktivity v rámci spoločnej pracovnej skupiny pre energetickú bezpečnosť.

MZVaEZ SR aktivovalo svoje služby v oblasti podpory vedy, výskumu a inovácií spoluorganizovaním medzinárodnej konferencie FP Connections 2012 k projektovaniu v 7. Rámcovom programe v máji 2012 a okrúhleho stola na tému Slovenská veda a technika – vízia a výzvy v júni 2012. Bola pripravená nová forma podnikateľských misií do krajín

s inovačným a vedecko-výskumným potenciálom, tzv. inovačné fóra: vo Švajčiarsku (následne švajčiarska strana organizovala v Bratislave v októbri 2012 inovačné fórum Swissnes 2012), v Turecku v Gebze pri Istanbule TUBITAK (výsledkom je dohoda o spoločnom výskume a úzkej vedeckej spolupráci medzi SR a Tureckom v 7 oblastiach), ako aj inovačné fóra počas oficiálnych návštev prezidenta SR v Dánsku a Holandsku.

V roku 2012 bola vytvorená Rada vlády pre podporu exportu a investícií, ktorá sa stane nástrojom koordinovaného postupu štátnej správy a podnikateľských subjektov v medzinárodných ekonomických aktivitách a prezentácii Slovenska v zahraničí.

Prostredníctvom webového portálu Podnikajme v zahraničí poskytovalo MZVaEZ SR informačný servis slovenským podnikateľským subjektom v oblasti zahraničného obchodu a etablovaní sa na zahraničných trhoch. V rámci tohto portálu boli priamo spracovávané dopyty podnikateľskej verejnosti, zverejňovali sa ekonomické informácie, spolupracovalo sa so slovenskými podnikateľskými zväzmi a združeniami, samosprávnymi krajmi a štátnymi agentúrami. MZVaEZ SR vytvorilo a ďalej rozširuje databázu slovenských exportérov, ktorá slúži predovšetkým ekonomickým diplomatom v zahraničí pri identifikácii vhodných kooperačných partnerov. Databáza je prostredníctvom portálu prístupná aj zahraničným spoločnostiam hľadajúcim partnerov na Slovensku.

K plneniu úloh v oblasti ekonomickej diplomacie prispelo vytvorenie konceptu celoživotného ekonomického vzdelávania diplomatických zamestnancov ministerstva, ktoré je zamerané na získanie poznatkov a skúseností, potrebných pre presadenie ekonomických záujmov Slovenska v zahraničí.

Energetická bezpečnosť

Základnou trvalou úlohou slovenskej energetickej diplomacie je vytváranie a udržiavanie stabilných vzťahov a spolupráce s dodávateľskými a tranzitnými krajinami v energetickej oblasti. Prioritný význam pre Slovensko má fungujúca energetická zahraničná politika a zaistenie energetickej bezpečnosti v prvom rade aj preto, že vzhľadom na nedostatok vlastných zdrojov je SR nútená dovážať takmer 100% energonosičov, vrátane jadrového paliva.

S cieľom posilniť energetickú bezpečnosť SR a realizovať priority energetickej politiky sa zahraničná politika SR sústreďovala na zaisťovanie stabilných a predvídateľných dodávok energetických surovín, pričom sme sa zameriavali na dva základné aspekty: po prvé, zabezpečiť, aby dodávky zemného plynu a ropy z Ruska cez územie Ukrajiny boli stabilné a spoľahlivé a aby sa nezvyšoval tlak na obchádzanie existujúcich tranzitných trás do Európy cez Ukrajinu a SR a po druhé, aktívne podporovať regionálnu spoluprácu a rozvíjať bilaterálne vzťahy so susedmi tak, aby došlo k prepojeniu SR so sieťami plynovodov a ropovodov v susedných krajinách, čo nám umožní prístup k novým trasám a perspektívne aj novým zdrojom dodávok surovín. V rokovaníach s partnermi systematicky podporujeme diverzifikáciu trás a zdrojov energií, vrátane budovania cezhraničnej energetickej infraštruktúry a presadzujeme odbornú diskusiu o jadrovej energetike, ktorá je dôležitou zložkou energetického mixu SR.

Z hľadiska energetickej bezpečnosti SR je dôležité, že počas dánskeho predsedníctva, ktoré kládlo dôraz na „zelený rast“, bola dosiahnutá dohoda o smernici o energetickej efektívnosti. Koncom cyperského predsedníctva sa členské krajiny dohodli na usmerneniach pre transeurópske energetické siete (TEN-E), ktoré definujú kritériá pre výber aj financovanie tzv. projektov spoločného záujmu vo všetkých energetických odvetviach, čím sa takýmto projektom vytvorí možnosť financovania z pripravovaného nástroja EÚ „Spájame Európu“.

Tieto prepojenia majú cezhraničný rozmer, prispievajú k diverzifikácii dodávok energetických surovín v Európe a zlepšeniu energetickej bezpečnosti. Jadrová energetika sa vyznačovala najmä realizáciou a vyhodnocovaním záťažových testov jadrových elektrární v EÚ. Výsledky testov možno označiť za pozitívne, pričom v žiadnom prípade neboli zistené nedostatky, ktoré by viedli k okamžitej odstávke zariadenia. SR tiež prispievala k formulovaniu politiky efektívnej energetickej bezpečnosti EÚ.

SR získala post predsedu Ekonomicko-environmentálneho výboru OBSE, čím získala priestor na spolupodieľanie sa na ďalšom rozpracovávaní témy energetickej bezpečnosti v OBSE a v rámci oživenia diskusie o energetike nasledujúcim ukrajinským predsedníctvom.

Multilateralizmus, medzinárodné právo a medzinárodné organizácie

SR v roku 2012 využívala členstvo v medzinárodných organizáciách a medzinárodných ekonomických organizáciách na presadzovanie rozhodnutí a riešení založených na úcte a rešpektovaní princípov a noriem medzinárodného práva. Podporovala posilňovanie multilaterálnych mechanizmov vo fungovaní medzinárodných vzťahov. Zasadzovala sa za konsolidáciu existujúceho systému globálnych noriem a inštitúcií a realizáciu vnútorných reforiem medzinárodných organizácií s cieľom posilniť ich schopnosť pružne reagovať na rastúci počet výziev a súčasne posilniť efektívne vynakladanie finančných zdrojov.

Pôsobeniu na pôde **OSN** dominovalo v roku 2012 historicky prvé **predsedníctvo SR** v jednom z jej hlavných orgánov, v **Hospodárskej a sociálnej rade**. Ročným predsedníctvom bolo zavŕšené celkovo trojročné úspešné členstvo v tomto orgáne, ktoré predstavovalo pre SR jedinečnú možnosť aktívne sa zapojiť do multilaterálnych procesov v oblasti hospodárskej a sociálnej agendy OSN.

Starostlivo bola sledovaná agenda presadzovania **kandidatúr do orgánov medzinárodných organizácií**. Aj touto cestou sa Slovenská republika snažila posilňovať svoje pozície v rámci medzinárodného spoločenstva. V roku 2012 sa podarilo presadiť kandidatúru slovenského veľvyslanca Ľubomíra Kopaja na post vedúceho misie OBSE v Čiernohorskej republike a opätovné zvolenie Petra Guráňa za člena Výboru OSN pre práva dieťaťa. K pozitívnemu vnímaniu Slovenska prispievala činnosť našich súčasných alebo bývalých diplomatov v medzinárodných organizáciách: Petra Tomku, súčasného predsedu Medzinárodného súdneho dvora, Jána Kubiša, osobitného predstaviteľa generálneho tajomníka OSN pre Afganistan, Miroslava Jenču, osobitného predstaviteľa generálneho tajomníka OSN pre Strednú Áziu a riaditeľa regionálneho centra preventívnej diplomacie, Miloša Koterca, predsedu Hospodárskej a sociálnej rady OSN, či Urbana Rusnáka, generálneho tajomníka Energetickej charty.

Demokracia a ľudské práva

Základným východiskom pri realizácii zahraničnej politiky Slovenskej republiky sú hodnoty a princípy demokracie a dodržiavanie ľudských práv a slobôd. Tieto hodnoty, zdieľané s partnermi a spojencami v EÚ a NATO, sa naša krajina dlhodobo snaží presadzovať prostredníctvom rôznych fór a platforiem.

V tomto zmysle Slovenská republika v roku 2012 aktívne participovala na niekoľkomesačnom procese úvah a rokovaní týkajúcich sa zefektívnenia, zviditeľnenia a zdynamizovania politiky EÚ v oblasti ľudských práv. Výsledkom bolo vypracovanie a prijatie **Strategického rámca EÚ pre ľudské práva a demokraciu** a Akčného plánu na

jeho implementáciu (jún 2012). EÚ tak začala naplňovať ambíciu viditeľnejšej, akcieschopnejšej a koordinovanejšej ľudsko-právnej politiky, a to aj vďaka vytvoreniu postu osobitného predstaviteľa EÚ pre ľudské práva so silným mandátom. SR sa tiež aktívne podieľala na prijatí Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa a o procedúre oznámení vo februári 2012.

Slovenská republika bola taktiež aktívne zapojená do formovania **Európskeho fondu pre demokraciu (EED)**, novej štruktúry postavenej mimo EÚ, ktorej zmyslom je poskytovať rýchlu a flexibilnú finančnú podporu hlavným politickým osobnostiam presadzujúcim demokratické reformy v partnerských krajinách. Aj vďaka intenzívnej kampani bol za člena Správnej rady Európskeho fondu pre demokraciu za predstaviteľov občianskej spoločnosti zvolený slovenský kandidát Pavol Demeš.

V rámci OBSE sa Slovensko zasadilo za zachovanie autonómneho postavenia **Úradu OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR)** a potlačenie úsilia niektorých štátov oslabiť metodiku monitoringu volieb. Slovenská republika sa aktívne zúčastňovala na volebných pozorovateľských misiách OBSE / ODIHR. Do Ruskej federácie, Arménska, Bieloruska a na Ukrajinu vyslala celkovo osem krátkodobých a jedného dlhodobého volebného pozorovateľa. Aj v roku 2012 pokračovali podnetné kontakty s **Úradom vysokého komisára OBSE pre otázky národnostných menšín**.

V nadväznosti na záväzky vyplývajúce z nášho členstva v **Rade Európy** sa SR podieľala na posilňovaní troch základných pilierov tejto medzinárodnej organizácie – ľudských práv, demokracie a právneho štátu, čo sa prejavilo aj na našom aktívnom pôsobení v procese reformy Európskeho súdu pre ľudské práva.

Globálne výzvy

Kľúčovým prvkom v agende globálnej bezpečnosti bolo a zostáva efektívne fungovanie a posilnenie režimu nešírenia zbraní, so zameraním na **zbrane hromadného ničenia**. V tomto smere Slovenská republika podporovala dôslednú implementáciu všetkých záväzkov vyplývajúcich z príslušných medzinárodných zmlúv. Na pôde OSN SR podporila viaceré iniciatívy s cieľom posilniť a stimulovať existujúce mechanizmy a negociačné fóra, osobitne **Konferenciu o odzbrojení** a Zmluvu o nešírení jadrových zbraní a jej hodnotiaci proces.

Slovenská republika bola zodpovedným partnerom a konkrétnym prispievateľom do aktivít **boja proti terorizmu**. Pokračovala v implementácii Spoločného akčného plánu vlády SR a vlády USA na boj proti nelegálnemu nakladaniu s jadrovými a rádioaktívnymi materiálmi a súvisiacimi technológiami. Slovensko aktívne prispievalo do expertnej spolupráce v rámci Globálnej iniciatívy proti jadrovému terorizmu a participovalo na cvičení Guardian 2012 v Moskve v septembri 2012.

Medzinárodné organizácie hospodárskej povahy

Na pôde medzinárodných organizácií hospodárskej povahy Slovenská republika pokračovala v úsilí **napomáhať transformačným a integračným procesom** s ťažiskovou orientáciou na podporu európskej perspektívy regiónu západného Balkánu, resp. na krajiny tzv. „Arabskej jari“ .

V súlade so zahraničnopolitickými prioritami ako aj ekonomickými záujmami SR podporila v roku 2012 rozšírenie geografického pôsobenia **Európskej banky pre obnovu**

a rozvoj (EBOR) o oblasť južného a východného Stredozemia, pričom momentálne ide o krajiny Maroko, Egypt, Tunisko a Jordánsko.

Na pôde **Medzinárodného menového fondu (MMF)** sa Slovenská republika podieľala na vzniku novej stredo- a východoeurópskej konštituencie, ktorej členmi sa stali Rakúsko, Česká republika, Slovenská republika, Maďarsko, Slovinsko, Bielorusko, Kosovo a Turecko. SR uplatnila vyhlásenie, v zmysle ktorého uzavretie dohody neprejudikuje jej pozíciu k statusu Kosova a nezakladá zmluvný vzťah medzi Slovenskou republikou a Kosovom.

V súvislosti s predajom časti zlatých zásob MMF prispela SR v roku 2012 svojím podielom z tohto predaja v rámci programu MMF Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT) určeného na poskytovanie finančnej podpory nízkopříjmovým členským štátom MMF (LICs) za zvýhodnených podmienok.

V rámci skupiny Svetovej banky SR aj v roku 2012 finančne prispela k 16. doplneniu zdrojov Medzinárodného združenia pre rozvoj – IDA a taktiež finančne prispela v rámci Iniciatívy na multilaterálne odpustenie dlhov IDA. Tieto príspevky boli použité v prospech najchudobnejších krajín sveta.

Slovenskej republike sa v roku 2012 darilo presadzovať záujmy v riadiacich orgánoch i dodávateľských tendroch v **Európskej organizácii pre jadrový výskum (CERN)** a prostredníctvom priamej účasti slovenských expertov sa Slovensko spolupodieľalo na jej historickom výskumnom výsledku – objave tzv. Higgsovoho poľa a bozónu.

V rámci pôsobenia v **Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)** bola nosnou aktivitou spolupráca slovenských expertov pri vypracovaní hodnotiacej správy OECD o aktuálnom stave a prognóze vývoja slovenskej ekonomiky s odporúčaniami, ktorú začiatkom decembra 2012 v Bratislave osobne predstavil generálny tajomník OECD Angel Gurría.

Príspevkom k zabezpečeniu energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky prostredníctvom spolupráce s dvoma pridruženými agentúrami OECD – Medzinárodnou energetickou agentúrou (IEA) a Agentúrou pre jadrovú energiu (NEA) – boli aj odporúčania OECD z hodnotenia energetickej politiky SR zamerané na energetickú bezpečnosť, efektívnosť a rozvoj energetických technológií.

Pomoc občanom SR a ich ochrana v zahraničí

Úsilie zastupiteľských úradov sa v roku 2012 sa sústreďovalo predovšetkým na zlepšenie kvality a dostupnosti konzulárnej pomoci a služieb poskytovaných nielen našim občanom nachádzajúcim sa v zahraničí, ale aj cudzincom.

V snahe čo najviac sprístupniť služby poskytované našim občanom v zahraničí sa v činnosti niektorých zastupiteľských úradov vo väčšej miere využívala možnosť výjazdových konzulárnych dní mimo sídlo zastupiteľského úradu. Pravidelné výjazdové dni, organizované generálnym konzulátom v New Yorku a veľvyslanectvom v Londýne zaznamenali pozitívne ohlasy.

K zvýšeniu dostupnosti konzulárnych služieb občanom SR prispela aj Dohoda medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Českej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri poskytovaní konzulárnych služieb a pri mimoriadnych udalostiach v tretích krajinách, ktorá je platná od začiatku roku 2012.

V zmysle dohody môžu občania oboch štátov za istých podmienok požiadať o konzulárnu pomoc aj zastupiteľské úrady druhého zmluvného štátu.

SR v úzkej koordinácii s členskými krajinami EÚ naďalej zdokonaľovala mechanizmy krízového manažmentu v zahraničí s cieľom zlepšiť ochranu života a majetku občanov SR. Význam dvojstrannej medzinárodnej spolupráce na úrovni krajín EÚ pri pomoci našim občanom v zahraničí potvrdzuje aj prípad skupiny zamestnancov slovenskej firmy Hontstav, ktorých návrat bol riešený v úzkej spolupráci s diplomatickou misiou Francúzska v Čade.

K skvalitneniu konzulárnych služieb prispelo aj ich rozšírenie o prijímanie žiadostí o výmenu či obnovu vodičských preukazov od júla 2012. Toto opatrenie značne zjednodušilo situáciu mnohým slovenským občanom, ktorí doposiaľ museli za spomínaným účelom cestovať zo štátu svojho pobytu do SR.

MZVaEZ SR spolupracovalo s médiami a Slovenskou asociáciou cestovných kancelárií a agentúr pri informovaní verejnosti pred letnou turistickou sezónou. V čase letnej turistickej sezóny bol opätovne otvorený sezónny konzulárny úrad v Splite, ktorý poskytol pomoc v núdzi niekoľkým desiatkam občanov SR, predovšetkým pri zabezpečení náhradných cestovných dokladov a pri komunikácii s miestnymi úradmi.

V snahe o zabezpečenie plynulého plnenia úloh vízových pracovísk niektorých zastupiteľských úradov v čase pred príchodom zimnej turistickej sezóny sa pokračovalo v osvedčenej praxi výpomocí z ústredia na dotknuté konzulárne, resp. vízové pracoviská zastupiteľských úradov SR v zahraničí.

MZVaEZ SR venuje trvalú pozornosť včasnému zverejňovaniu informácií, cestovných odporúčaní, rád a varovaní na informačnom portáli MZVaEZ SR. Občania SR i cudzinci využívali tiež možnosť získania informácií prostredníctvom Strediska pre pomoc a služby občanom, ktoré úzko spolupracovalo so zastupiteľskými úradmi SR v zahraničí. Vďaka popularizácii v médiách sa podarilo dosiahnuť aj uspokojivý stav vo využívaní tzv. registračného formulára osobami, ktoré cestovali predovšetkým do regiónov sveta so sťažnými bezpečnostnými podmienkami. Včasnú a účinnú konzulárnu asistenciu, poskytnutú zastupiteľskými úradmi SR v Aténach, Madride a Sofii ocenilo niekoľko desiatok klientov skrachovanej cestovnej kancelárie Alex Tour, ktorým zastupiteľské úrady pomohli pri zabezpečení náhradného ubytovania a včasného návratu zo svojich dovolenkových destinácií domov.

SR je v zmysle schengenského vízového kódexu povinná postupne zabezpečiť prijímanie žiadostí cudzincov o schengenské víza vo všetkých tretích krajinách, ktorých štátni príslušníci podliehajú vízovej povinnosti. Preto SR pokračuje v úsilí o uzatváranie dohôd o zastupovaní pri vydávaní víz. Ku koncu roka 2012 boli uzatvorené zmluvy celkom so 7 štátmi EÚ (Maďarsko, Rakúsko, Slovinsko, Lotyšsko, Česko, Poľsko, Litva), ktoré SR zastupujú pri vydávaní víz v 18 štátoch sveta. Naopak, SR zabezpečuje v zmysle uzatvorených zmlúv vízovú agendu za Maďarsko, Slovinsko, Lotyšsko, Česko a Litvu v 9 tretích štátoch. Úsilie v tejto oblasti má bezprostredný dopad na zvýšenie turistického ruchu, ekonomických a ďalších aktivít SR s tretími štátmi a aj preto bude snaha o rozširovanie počtu krajín, v ktorých bude SR pri vydávaní zastupované inými členskými štátmi EÚ, naďalej pokračovať.

V priebehu roku 2012 sa v zmysle príslušných nariadení Rady (ES) začalo do vízovej praxe zavádzať v rámci pilotného projektu snímanie odtlačkov prstov žiadateľov o víza na vízových pracoviskách diplomatických misií SR v Bagdade, Káhire, Kuvajte, Teheráne a Tel Avive.

Na základe analýzy konzulárnej praxe európskych krajín pri vydávaní víz občanom Ukrajiny a Ruska pristúpila SR k zjednodušeniu vízových procedúr pre občanov oboch krajín pri dodržaní Schengenského vízového kódexu. Pri zachovaní podmienok udeľovania víz budú vo väčšej miere využívané možnosti vydania víz s platnosťou na 1-5 rokov vybraným kategóriám žiadateľov, predovšetkým podnikateľom, študentom a pravidelným návštevníkom turistických a rekreačných zariadení v Slovenskej republike.

V roku 2012 pokračovala príprava pilotného zavedenia outsourcingových služieb pre prijímanie žiadostí o víza, ktoré by mali významne zvýšiť kvalitu a úroveň poskytovania tejto služby zo strany SR.

V kontexte rozšírenia okruhu dokladov, o vystavenie ktorých môžu občania SR žiadať na zastupiteľských úradoch, bola novelizovaná smernica o dokladoch a sadzobník konzulárnych poplatkov. Opatrenie konkretizovalo legislatívny rámec postupu zastupiteľských úradov pri výkone konzulárnych funkcií a tým prispelo aj k spresneniu postupu pri zabezpečovaní služieb osobám žiadajúcim o ich poskytnutie.

V roku 2012 boli prijaté opatrenia zamerané na zníženie rizík protiprávneho konania, ktoré by mali minimalizovať nedostatky vo vízovej praxi. V zmysle týchto opatrení napr. vedúci zastupiteľských úradov vykonávajú náhodné kontroly vybavovania žiadostí o udelenie víza. Prostredníctvom systému N-VIS je zabezpečovaná pravidelná kontrola správnosti postupu zastupiteľských úradov pri vybavovaní žiadostí o víza.

MZVaEZ SR pokračovalo v rozvoji siete honorárnych konzulátov SR v zahraničí. Ku koncu roka tvorí sieť konzulárnych úradov vedených honorárnymi konzulárnymi úradníkmi viac ako 160 honorárnych konzulátov. V roku 2012 sa v Bratislave uskutočnilo 6. celosvetové stretnutie honorárnych konzulov zastupujúcich vo svete záujmy SR. Jeho cieľom bolo nasmerovanie a synchronizácia činnosti honorárnych konzulátov v kontexte kľúčových úloh vlády SR.

V snahe o zodpovedné, kvalitné a profesionálne poskytovanie pomoci a služieb slovenským občanom v zahraničí sa konzulárna služba usilovala do svojej činnosti premietť aktuálne vývojové tendencie a výzvy. Sporadicky sa vyskytujúce problémy v tomto smere boli priebežne vyhodnocované a boli prijímané opatrenia na ich odstránenie z činnosti konzulárnych orgánov.

Kultúrna diplomacia

Prezentácia zahraničnej politiky Slovenskej republiky, hospodárstva, kultúry a turizmu bola v roku 2012 organickou súčasťou činnosti MZVaEZ SR. Východiskom tohto prístupu je overená skúsenosť, že k medzinárodnému postaveniu krajiny, k jej dôveryhodnosti a atraktivite značným dielom prispieva aj verejná a kultúrna diplomacia. Spolu s realizáciou úspešných programov a projektov pokračovalo v roku 2012 hľadanie optimálnej štruktúry kultúrnej diplomacie a zvyšovania efektivity pôsobenia slovenských inštitútov.

MZVaEZ SR sa snažilo spájať potenciál jednotlivých aktérov zaangažovaných na prezentácii SR v zahraničí (Ministerstvo kultúry SR a agentúry v pôsobnosti Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a Ministerstva hospodárstva SR). Získané skúsenosti ukazujú na potrebu vytvorenia flexibilného projektového, logistického a finančného rámca pre zabezpečenie komplexnej prezentácie našej krajiny.

MZVaEZ SR iniciovalo vypracovanie štúdie o prezentačnej identite SR, ktorá bola vo februári 2012 prezentovaná odbornej verejnosti. Formulácia modernej a prítťažlivej identity

krajiny je dôležitým krokom na ceste k funkčnému branding, ktorým sa SR bude môcť prezentovať v zahraničí. MZVaEZ SR v súčasnosti pripravuje postup tvorby tohto branding.

V priebehu roku 2012 pokračovala v rezorte intenzívna príprava podujatí, ktorými si dôstojne pripomenieme 20. výročie vzniku Slovenskej republiky a 1150. výročie príchodu Sv. Cyrila a Metoda na Slovensko. Tieto významné medzníky našich dejín priblížime verejnosti v zahraničí rôznorodými kultúrnymi a spoločenskými podujatiami s cieľom predstaviť SR ako modernú krajinu s bohatou kultúrou a hlbokými historickými koreňmi.

MZVaEZ SR poskytovalo aktívnu súčinnosť pri prezentácii Košíc, ktoré sa v roku 2013 stali Európskym hlavným mestom kultúry, vrátane implementácie komunikačnej stratégie prostredníctvom zastupiteľských úradov SR. Pri realizácii programu „Putujúce mesto“, ktoré bolo súčasťou projektu Košice - európske hlavné mesto kultúry 2013, sa v roku 2012 uskutočnilo množstvo koncertov, výstav, divadelných predstavení, filmových projekcií na pôde slovenských inštitútov v Berlíne, Prahe, Varšave, Viedni a Budapešti, vo vtedajšom prebiehajúcom európskom hlavnom meste kultúry Maribore (Slovinsko) a v rámci kultúrneho programu počas letných OH v Londýne.

Zastupiteľské úrady SR aj slovenské inštitúty prezentovali slovenskú kultúru a kultúrne dedičstvo prostredníctvom množstva podujatí, ktoré sa stretli so značným záujmom verejnosti krajín, v ktorých boli zorganizované. Využívali tiež spoluprácu s ďalšími členskými krajinami EÚ, so štátmi V4 či združeniami národných kultúrnych inštitútov EÚ (EUNIC). Pokračovala úzka spolupráca s partnermi pri organizácii spoločných kultúrnych podujatí Stredoeurópskej kultúrnej platformy.

V rozvíjaní kultúrnych, školských a vedeckých stykov so zahraničím MZVaEZ SR už tradične spolupracovalo s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvom kultúry SR a so Slovenskou akadémiou vied.

Vrcholové športové podujatia predstavujú vhodný priestor pre pozitívnu prezentáciu SR v zahraničí. Viacerí slovenskí reprezentanti a poprední športoví funkcionári SR zároveň prejavili záujem o skúsenosti a pomoc rezortu zahraničia pri svojom pôsobení na medzinárodnom poli, preto MZVaEZ SR začalo v roku 2012 pripravovať kroky smerujúce k lepšiemu využitiu potenciálu športovej diplomacie. V záujme prípravy odborníkov v tejto oblasti nadviazalo MZVaEZ SR spoluprácu s Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Spolupráca s krajinami

Na základe novely kompetenčného zákona MZVaEZ SR prebralo zodpovednosť za realizáciu politiky štátu vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí. Súčasťou tejto zmeny bolo aj presunutie Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSZZ) do pôsobnosti rezortu zahraničia. Tým vznikli predpoklady pre účinnejší postup v tejto významnej oblasti štátnej politiky, ktorej cieľom je rozvoj obojstranne prospešných vzťahov medzi Slovenskou republikou a Slovákami žijúcimi v zahraničí, pomoc a podpora úsiliu udržať národnú identitu slovenských národnostných menšín v krajinách strednej a východnej Európy, krajanov v zámorí, ako aj v nových formujúcich sa slovenských spoločenstvách v západnej Európe a v zámorí.

V roku 2012 vláda SR a Národná rada SR schválili Správu o štátnej politike starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí za r. 2011 a Návrh programu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na rok 2013.

MZVaEZ SR sa v uplynulom roku podieľalo na príprave širokého spektra podujatí pre krajanov a s krajanovou problematikou, monitorovalo postavenie slovenských menšín v zahraničí a prostredníctvom zastupiteľských úradov a slovenských inštitútov všestranne pomáhalo ich organizáciám a spolkom rozvíjať národný život medzi krajanmi. S predstaviteľmi krajanových komunit sa na svojich zahraničných cestách stretávali najvyšší ústavní činitelia SR.

MZVaEZ SR koordinovalo činnosť Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín, zriadenej v zmysle Protokolu medzi MZV SR a MZV MR ako aj Medzivládnej slovensko-ukrajinskej komisie pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru, zriadenej v súlade so Zmluvou o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci medzi SR a Ukrajinou.

Moderná a profesionálna zahraničná služba

Riadenie ľudských zdrojov a ich potrieb je neustále stredobodom pozornosti MZVaEZ SR. Prioritou v tejto oblasti boli aktivity zamerané na skvalitnenie ľudského potenciálu slovenskej zahraničnej služby, jej stabilizáciu, vyššiu motiváciu a rozvoj.

Nové vnútorné organizačné členenie MZVaEZ SR umožnilo optimalizovať chod rezortu a zabezpečilo profesionálne plnenie zahraničnopolitických úloh, vrátane nových kompetencií, ktoré prešli do rezortu v rámci novelizácie tzv. kompetenčného zákona.

V oblasti zvyšovania odbornej kvalifikácie začalo MZVaEZ SR v roku 2012 s prípravou programu vzdelávania vybraných zamestnancov celej štátnej správy SR pre predsedníctvo SR v Európskej rade EÚ – Národného vzdelávacieho programu, ktorý sa začne realizovať na jeseň 2013.

Nová stratégia riadenia a rozvoja ľudských zdrojov vytvorila vhodné podmienky aj pre realizáciu pilotného programu „Príprava ekonomického diplomata na prácu ZÚ SR v zahraničí“. Získané skúsenosti z tohto programu vyústili do vypracovania nového návrhu systému ekonomického vzdelávania a prípravy diplomatov v rezorte zahraničia.

MZVaEZ SR úzko spolupracuje tiež s vybranými slovenskými univerzitami v oblasti výmeny lektorov; v rámci rezortu zabezpečilo viac ako 170 krátkodobých stáží vysokoškolských študentov. Z medzinárodných vzdelávacích aktivít organizovaných rezortom zahraničia v roku 2012 je možné uviesť úspešný vzdelávací program pre irackých diplomatov, ktorý bol zameraný na odovzdanie slovenských skúseností v oblasti bilaterálnej a multilaterálnej diplomacie.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR aktívne spolupracuje s mimovládny sektorom v širokom spektre svojich aktivít. Spoluprácu s MNO považuje MZVaEZ SR za integrálnu súčasť svojej činnosti a vo viacerých oblastiach predstavujú MNO nezastupiteľných partnerov rezortu. Zvlášť významná je úloha MNO nielen v rozvojovej pomoci, ale aj pri podpore verejnej diskusie a odbornej diskusie na aktuálne témy medzinárodných vzťahov a zahraničnej politiky. V roku 2012 podporilo MZVaEZ SR 20 projektov v rámci dotácií zameraných na podporu štúdií, analýz a organizáciu odborných podujatí v oblasti medzinárodných vzťahov a zahraničnej politiky SR v celkovej sume 61 394 EUR.

V dôsledku konsolidácie verejných výdavkov rezort zahraničia naďalej pokračoval v zavádzaní efektívnych úsporných opatrení v oblasti finančných tokov, reštrukturalizácie majetku SR v zahraničí, ako aj transparentnosti verejného obstarávania tovarov, služieb a stavebných prác. MZVaEZ SR pokračovalo v implementácii centrálného ekonomického

informačného systému verejnej správy a modifikácii koncepcie finančno-hospodárskej agendy na zastupiteľských úradoch SR v zahraničí. Rovnaký dôraz bol kladený na zefektívnenie výkonu podporných činností a zníženie administratívnej náročnosti pracovných procesov na úradoch v zahraničí. Napriek limitovanému objemu prostriedkov rozpočtu kapitoly rezort zahraničia zabezpečil plnenie prioritných a strategických zahranično-politických úloh.

MZVaEZ SR modernizuje a zefektívňuje informačno-komunikačné prostriedky a infraštruktúru medzi ministerstvom a zastupiteľskými úradmi.

V súvislosti s využívaním európskych fondov pre realizáciu projektu Elektronické služby MZVaEZ SR v rámci Operačného programu Informatizácia spoločnosti je projekt v záverečnej fáze schvaľovania. Pripravuje sa verejné obstarávanie a realizácia projektu.